

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobce: **Ing. arch. M. S.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 118/16, Praha 1, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 14. 1. 2013, čj. 8/13, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. 9. 2013, čj. 10 A 42/2013 - 23,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II. Žalobci **se n e u s t a n o v u j e** zástupce pro řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV. Žalované **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobou podanou k Městskému soudu v Praze se žalobce domáhá zrušení rozhodnutí správního orgánu, ochrany před nezákonnými zásahy žalované a rovněž brojí proti její nečinnosti. Současně žalobce požádal městský soud o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce.

[2] Přípisem ze dne 18. 3. 2013 městský soud vyzval žalobce k osvědčení a prokázání osobních, rodinných, výtěžkových a majetkových poměrů. Žalobce dne 26. 3. 2013 soud požádal o prodloužení lhůty k jeho odpovědi o jeden měsíc od doručení odpovědi na toto jeho podání. Soudu dále sdělil, že mu již v jiném řízení před městským soudem bylo přiznáno osvobození od soudních poplatků a byl mu ustanoven zástupce. Emailovým podáním ze dne 22. 7. 2013 žalobce soudu připomněl, že žádá o osvobození od soudních

poplatků a o ustanovení zástupce a požádal o nejméně jednoměsíční lhůtu k doplnění po něm případně vyžadovaných podkladů. Dne 18. 7. 2013 na soud konečně podal novou žádost o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce a obecně soud požádal o součinnost.

[3] Městský soud následně žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce v záhlaví označeným usnesením zamítl. Soud především vycházel z obsahu podání žalobce ze dne 12. 9. 2013 v jiné jeho věci sp. zn. 10 A 165/2013. Toto podání žalobce učinil témuž senátu i témuž soudci zpravodaji. Na základě takto zjištěných poměrů žalobce soud dospěl k závěru, že u žalobce nejsou dány podmínky pro osvobození od soudních poplatků (první výrok). Povaha projednávané věci (nejedná se o spor mající vztah k podstatným okolnostem žalobcovy životní sféry) soud dále utvrdila v tom, že přiznání osvobození od soudních poplatků (a taktéž ustanovení bezplatného zástupce) by nebylo na místě. Protože u žalobce nebyly splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků, nemohly být splněny ani podmínky pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 8 s. ř. s. Městský soud tudíž druhým výrokem citovaného usnesení zamítl i návrh žalobce na ustanovení zástupce pro řízení před soudem.

[4] Žalobce (dále též „stěžovatel“) napadá kasační stížností právě uvedené usnesení, kterým nebylo vyhověno jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce. Usnesením prý byla porušena jeho lidská práva, právní tradice, zvyklosti a základní procesní zásady. Městský soud stěžovateli nedal možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí před jejich vydáním. Současně stěžovatel požádal Nejvyšší správní soud o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti.

[5] Vyjádření žalované ke kasační stížnosti nebylo vyžádáno, neboť se jedná o věc týkající se výlučně a osobně stěžovatele.

[6] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas a směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné. Poté přezkoumal napadené usnesení městského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů; přitom ověřil, zda napadené usnesení netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[7] Kasační stížnost není důvodná.

[8] Zdejší soud poznamenává, že v nynějším případě netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost a ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem v řízení o kasační stížnosti. Pokud je předmětem kasačního přezkumu rozhodnutí, jímž byla zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce, trvání na podmínce uhrazení soudního poplatku za kasační stížnost a podmínce povinného zastoupení, by znamenalo jen další řetězení téhož problému, vedlo by k popření cíle, jenž účastník podáním žádosti sledoval, a k popření vlastního smyslu řízení o kasační stížnosti, v němž má být zkoumán závěr o tom, zda účastník měl být od soudních poplatků osvobozen či nikoliv (srov. rozsudky NSS ze dne 24. 10. 2007, čj. 1 Afs 65/2007 - 37, a ze dne 13. 9. 2007, čj. 9 As 43/2007 - 77).

pokračování

[9] Nejvyšší správní soud se však zabýval žádostí stěžovatele o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti. Dle § 35 odst. 8 věty první s. ř. s. *může být návrhovateli, u něhož jsou dány předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, ustanoven zástupce, jímž může být i advokát.* Zdejší soud tedy zkoumal, zda je právní zástupce k ochraně stěžovatelových práv nezbytně potřebný. Kasační stížnost má předepsané náležitosti, lze z ní seznat stěžovatelem namítané důvody nezákonnosti usnesení městského soudu. Napadené usnesení není nijak komplikované. Proto k ochraně stěžovatelových práv není nezbytně třeba ustanovit právního zástupce (srov. obdobně rozsudek NSS ze dne 19. 9. 2013, čj. 1 As 80/2013 – 28 v jiné věci téhož stěžovatele).

[10] Usnesení městského soudu stěžovatel napadá v celém rozsahu, neboť (jak stěžovatel obecně ve svých opakovaných stížnostech tvrdí) byly porušena jeho lidská práva, právní tradice či zvyklosti, základní procesní zásady a konečně i právní řád České republiky. Poněkud určitější výtky je založena na údajném pochybení městského soudu, který nedal stěžovateli možnost se k podkladům pro vydání rozhodnutí před jeho vydáním vyjádřit.

[11] Dle úvahy podle zdejšího soudu lze tyto namítané pochybení podřadit pod kasační důvody podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

[12] Rozšířený senát zdejšího soudu se k funkcím poplatkové povinnosti, která omezuje jinak relativně široký přístup k soudům, vyjádřil takto: „*Smyslem právní úpravy poplatkové povinnosti spojené s podáváním návrhů na zahájení soudního řízení je jednak určité snížení finanční zátěže státu spojené s fungováním soustavy soudů a jednak i odrazení účastníků od podávání nesmyslných či šikanózních návrhů (regulativní funkce). Tato právní úprava však nemůže vést k tomu, aby účastníkům byl v určitých případech odepřen nebo podstatně ztížen přístup k soudu, který je jedním ze základních práv a je zaručen v čl. 36 Listiny základních práv a svobod*“ [viz usnesení ze dne 24. 8. 2010, čj. 1 As 23/2009 - 95 (č. 2163/2011 Sb. NSS)].

[13] Účelem procesního institutu osvobození od soudních poplatků je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživé finanční situaci, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Proto je třeba vždy pečlivě zkoumat, zda jsou pro osvobození od soudních poplatků splněny zákonné podmínky. Obdobně tomu je i v případě podmínek pro ustanovení zástupce.

[14] Nejvyšší správní soud již v usnesení ze dne 25. 1. 2005, čj. 7 Azs 343/2004 – 50 (č. 537/2005 Sb. NSS) vyslovil právní názor, že „*[p]ovinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.)*“ (srov. obdobně např. rozsudek ze dne 3. 8. 2011, čj. 2 Afs 36/2011 - 81). V této věci nutno zdůraznit, že městský soud formalisticky netrval na vyplnění formuláře o majetkových poměrech stěžovatele, ale naopak vyšel z podkladů, které stěžovatel městskému soudu ve stejné době v jiné jeho souběžně posuzované věci poskytl. Městský soud tudíž zohlednil i skutečnosti známé z úřední činnosti. Městský soud dále v souladu s judikaturou zdejšího soudu rovněž zohlednil povahu sporu, který stěžovatel vede. Předmětem podané žaloby jsou obecné proklamace o porušování práv stěžovatele ze strany třetích subjektů a státních orgánů, nikoliv spor mající vztah k podstatným okolnostem

stěžovatelovy životní sféry [viz rozsudek NSS ze dne 26. 10. 2011, čj. 7 As 101/2011 – 66 (č. 2601/2012 Sb. NSS)].

[15] Zdejší soud má za to, že vyřčený právní závěr městského soudu je zcela správný, neboť nebyly (a být ani nemohly) splněny podmínky pro to, aby stěžovateli bylo přiznáno byť jen částečné osvobození od soudních poplatků. Dle výpisu z bankovního účtu stěžovatele bylo v období od začátku ledna do konce června 2013 ve prospěch stěžovatele vyplaceno více než 111.000 Kč. Stěžovatel proto měl v tomto období dostatečný průměrný měsíční příjem (cca 18.500 Kč), jež by mu i po úhradě jeho pravidelných měsíčních výdajů (které jsou, jak stěžovatel v prohlášení uvádí, minimálně 12.500 Kč) bez větších potíží umožňoval uhradit soudní poplatek za žalobu v plné výši. Stěžovatel měl možnost nabýt finanční rezervu, z níž by soudní poplatek za podanou žalobu uhradil. Městský soud navíc stěžovateli poskytl nadprůměrně dlouhou dobu k předložení prohlášení o jeho poměrech nebo k předložení jiných důkazů o jeho majetkové situaci (více než 8 měsíců).

[16] Kasační soud v žádném případě nehodlá nijak zlehčovat finanční situaci stěžovatele, která je jistě ztížena i problémy s nalézáním pracovního uplatnění, nicméně za dané situace neshledal zdejší soud v hodnocení majetkových poměrů městským soudem ve vztahu k nároku na osvobození stěžovatele od soudního poplatku žádné pochybení (obdobný právní názor ostatně vyslovil NSS v jiných věcech stěžovatele; např. v rozsudku ze dne 18. 7. 2013, čj. 9 As 65/2013 - 14).

[17] Ve vztahu k žádosti o ustanovení zástupce městský soud správně uvedl, že podle § 35 odst. 8 s. ř. s. lze ustanovit navrhovatel zástupce, kterým může být i advokát, pokud jsou splněny předpoklady, aby navrhovatel byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv. Z uvedeného ustanovení vyplývá přímá návaznost splnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 s. ř. s. na možnost ustanovení zástupce podle § 35 odst. 8 s. ř. s. Vzhledem k tomu, že městský soud neshledal podmínky pro osvobození stěžovatele od soudních poplatků, nebyla splněna ani podmínka pro ustanovení zástupce soudem ve smyslu § 35 odst. 8 s. ř. s.

[18] Stěžovatel dále namítá, že mu soud nedal možnost se vyjádřit k podkladům rozhodnutí. K tomu lze jen stručně uvést, že pokud soud vychází výlučně z podkladů, které sám žalobce soudu předložil, bylo by bezúčelné, pokud by se tyto podklady měly žalobci opětovně předkládat k jeho vyjádření.

[19] S ohledem na vše výše uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[20] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení; žalované pak v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

pokračování

V Brně dne 6. listopadu 2013

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu